

ชื่อหนังสือพิมพ์	วันที่	ปีที่	ฉบับที่	หน้า
ไทยนิวส์	26 ก.ย. 2556	44	15699	3

หิน ชื่อฝ่ายคนล้านนา พระบัญชาการสร้างฝายกันน้ำ

ใกล้ฤดูกาลทำนาทำไร่ หรือบางครั้งต้อง
ร่วมกันสร้างฝายเพื่อบริหารจัดการกระแสน้ำให้เกิด
ประโยชน์สูงสุด ผู้คนล้านนาจึงคิดสร้างฝายทุกรูป
แบบไม่ว่าฝายหินทิ้ง ฝายไม้ปักหลัก ลักษณะแต่ละ
อย่างย่อมขึ้นอยู่กับบริเวณสายน้ำ และความต้องการ
การของชาวบ้าน

วันนี้มีโอกาสไปร่วมสร้างฝายกับชาว
บ้านเจดีย์แม่ครัวทำให้เกิดการเรียนรู้ว่า การสร้าง
ฝายหินทิ้งทำฝายนั้นต้องมีวิธีการวางก้อนหินเรียง
รายซ้อนกันให้ก่อตัวขึ้นเป็นกำแพงกันสายน้ำให้เกิด
การชะลอแรงและมีมวลน้ำบางส่วนถูกกักเก็บอยู่
เหมือนแผ่นฝายหิน

การวางก้อนหินต้องนำก้อนใหญ่วางด้าน

ล่างแล้วดูว่ามีช่องว่างตรงที่ใดบ้าง จึงวางก้อนหินทับ
ลงไปอัดอุดรูให้มิดกันกระแสน้ำเล็ดลอดออกจากกรู
ก้อนหิน หากเกิดรูที่ใดจะทำให้สายน้ำลอดไหลออก
ไป น้ำจะไม่ถูกกักเก็บไว้ได้ ดังนั้นผู้คนที่รับหาก่อน
หินมาอุดรูให้มิด

เมื่อเกิดสายน้ำหลังลงห้วยสายน้ำจะถูก
กั้นและส่วนหนึ่งจะล้นหลังตกทอดสายไหลตาม
ลำห้วยต่อไป ก็จะถูกแฝงฝายหินกันอีกช่วงหนึ่ง การ

กันฝายหินเป็นช่วงๆนี้เอง ทำให้มวลน้ำถูกเก็บได้
ดีและเมื่อสู่หน้าการทำนา ทำไร่ ชาวบ้านก็สามารถ
ใช้น้ำได้อย่างคุ้มค่า

การสร้างฝายปัจจุบันผู้คนส่วนมากมักใช้
การก่อสร้าง แบบคอนกรีตกันสายน้ำลำห้วยเพื่อใ้
เกิดความคงทน แต่สิ้นเปลืองงบประมาณมาก อีก
ประการหนึ่งต้องขุดแต่งในขณะสร้างฝายทำให้ล้น
แหวดล้อมเสียหาย เสียรูปแบบดั้งเดิมหรือเสียสภาพ
ที่แท้จริงไป

การสร้างฝายมีมานานนม โบราณ
แล้ว เพียงแต่รูปแบบและวิธีการถูกปรับ ดัดแปลงใช้
วัสดุตามกาลสมัยแต่ที่แน่ๆ ความหวังของการสร้าง
ฝายคือต้องการน้ำมาใช้ในไร่นั่นเอง
ภาพ การสร้างฝายหิน ของชาวบ้านตำบลเจดีย์แม่
ครัว อ.สันทราย จ.เชียงใหม่

...นิคม พรหมมาเทพย์...